

HOLLANDFESTIVAL 76

Gaudeamus
Prijswinnaars Concert

dinsdag 22 juni 1976 Amsterdam - Concertgebouw 20.15 uur

Gaudeamus Prijswinnaars Concert

Fernando Grillo, contrabas
Harry Sparnaay, basklarinet
Herbert Henck, piano
m.m.v.
José Dillo, fluit
Hans Neuberger, altviool

Programma

Fernando Grillo
I. Xenakis (1922) Theraps (1976)
F. Grillo (1945) Itesi (1976)

Pauze

Harry Sparnaay
E. Raxach (1932) Chimaera (1974)
B. van Beurden (1933) Symbiose (1976)
H. Otte (1926) Text für einen Bassklarinetten
(1972/83)
T. Marco (1942) Akelarre (1976)

Pauze

Herbert Henck
Ch. Ives (1874—1954) Piano Sonata no. 2, Concord Sonata
(1909—1915)
Emerson
Hawthorne
The Alcotts
Thoreau
m.m.v. José Dillo en
Hans Neuberger

Toelichting

Theraps

Xenakis schreef de contrabassolo 'Theraps' in 1976 en droeg het werk op aan Fernando Grillo. Grillo is volgens Xenakis een virtuoos op zijn instrument, die een ware krachttoer verricht met de uitvoering van dit werk.

Itesi

In 'Itesi' wordt het wezen van de klank in levende relatie gebracht met de gebarentaal. Het zichtbaarmaken van wat men hoort geschiedt intuïtief, door een gebarentaal rond het instrument.

De techniek van de 'geluidshandelingen' is direkt én indirekt — voortgebracht door de uitvoerder, én geprovoceerd door het instrument.

Het werk heeft een fantastisch en magisch verloop, dat vaak wordt verheld door fictieve handelingen.

Chimaera

Het werk moet worden opgevat als een voortdurende poging in communicatie te treden met iets raadselachtigs, iets dat dreigt voor het vragende wezen te resulteren in doodsangst.

In deze compositie wordt getracht een schijnbare willekeur en onafhankelijkheid, in werkelijkheid echter voortvloeiend uit de vrij statistische en amorfe grondklank van de geluidsband, te verwezenlijken binnen de bewegingsstructuren van de basklarinet. Aldus doet zich de situatie voor van een poging tot communicatie, die eigenlijk een 'chimaera' — hersenschim — is.

Het werk is opgedragen aan Harry Sparnaay.

Symbiose

Van Beurden droeg dit werk op aan Harry Sparnaay. Het is een compositie voor 1 basklarinet plus 6 basklarinetten. De scheiding 1-6 heeft meer te maken met de wijze van uitvoeren dan met de partituur zelf. De 6 basklarinetten zijn door Harry Sparnaay op de band gezet. Er wordt geprobeerd tot een compromis te komen, als het gaat om ongelijksoortige benaderingen op basis van verschillende technieken. De intensiteit, beweging en inzet waarmee dit proces zich voltrekt was het uitgangspunt van deze compositie.

Text für einen Bassklarinettenisten

Dit werk, ontstaan in 1972/73 heette oorspronkelijk 'für einen Flötisten'. Het stuk duurt slechts enkele minuten. Klank en taal worden met elkaar verweven tot een tekst die door één instrumentalist kan worden uitgevoerd. Het overbrengen van taal en van taal in de klank kan door de toehoorders mét de solist worden gerealiseerd.

Akelarre

De titel — een baskisch woord van origine — is enigermate 'geïnternationaliseerd' om een bijeenkomst van tovenaars, een heksensabbath te schetsen. De componist is van baskische afkomst. Hij heeft getracht in dit stuk bepaalde gegevens van de baskische cultuur en van de blaasinstrumenten te verzamelen en te transformeren.

Het eerste deel van dit werk is geschreven voor één houtblazer. Nieuwe geluids-mogelijkheden van het betreffende instrument worden doorworst met een grote vrijheid, doch tevens in zekere mate beheerst door grafische notatie.

In het laatste deel ontwikkelt het instrument een geregelde improvisatie op basis van het materiaal dat op een band is opgenomen. Het betreft elementen uit de baskische folklore. Er wordt gezocht naar een accumulatie van materiaal, uitmondend in een waar 'akelarre' dat getuigt van de houding van de componist ten opzichte van de cultuur en actuele problemen van het baskische volk.

Concord Sonata

Ives gebruikt materiaal uit verschillende vroegere, tendele fragmentarische composities, werkt orkestpartituren om tot piano-uittreksels, verkort, voegt toe en arrangeert.

De componist liet zich bij het schrijven van dit werk inspireren door een groepje transcendentalisten uit het plaatsje Concord in de V.S., bestaande uit pedagogen, schrijvers, geestelijken, filosofen en dichters. Aan vier van hen, nl. Emerson, Hawthorne, The Alcotts en Thoreau heeft hij dit werk gewijd.

Twee thema's doorkruisen de gehele compositie. Een daarvan, het hoofdthema uit Beethovens vijfde symfonie is van de eerste tot de laatste noot aanwezig. Tonaliteit in de gebruikelijke zin is maar zelden te vinden. Het tempo is maar vagelijk bepaald en ook de dynamiek is expansief, zoals bijna alles aan dit werk.

Program note

Theraps

Xenakis composed this solo for double-bass in 1976 and dedicated it to Fernando Grillo. According to the composer Grillo is a virtuoso on his instrument and by performing this solo he executes a tour de force.

Itesi

In 'Itesi' the essence of sound is brought into a living relation with gesture-language. The visualization of what is heard is realized in an intuitive way, by a ritual of gestures around the instrument. The technique of the 'sound-actions' is directly and indirectly: produced by the performer and provoked by the instrument. The composition has a fantastic and magic sequens, often disguised by fictive actions.

Chimaera

This work must be understood as a continuous endeavour to communicate with something enigmatic, something threatening for the questioning being to result in agony.

A try is made to realize within the motory-structures of the bass-clarinet an apparent arbitrariness and independence, which is really resulting from a fairly statical and amorf basis-sound on the tape. Thus there is the situation of an endeavour to communication which is in fact a 'chimaera'. The composition was dedicated to Harry Sparnaay.

Symbiose

Van Beurden dedicated this work to Sparnaay. It is a composition for 1 bass-clarinet plus 6 bass-clarinets. The separation 1 - 6 does not so much concern the score as the way of performing. The six bass-clarinets were recorded on tape by Harry Sparnaay. An attempt is made to reach a compromise, whenever unsimilar treatments on the basis of different technics are at issue.

The intensity, enthusiasm and diligence with which the process comes about was the starting-point of this composition.

Text für einen Bassklarinettenisten

Originally this composition, made in 1972/73 was entitled 'für einen Flötisten'. It is of a few minutes only. Sound and language are interwoven to result in a text which can be performed by one instrumentalist. The transmission of language and of language into sound can be realized by the audience together with the soloist.

Akelarre

The title — originally a Basque word — has been internationalized in a measure to picture a meeting of sorcerers, a witches' sabbath. The composer is of Basque origin. In this piece he tried to gather and transform certain qualities of the Basque culture and of the windinstruments. The first movement is written for one woodwind. It is a fairly free examination of new sound-possibilities of the instrument, but at the same time controlled by a graphic notation.

In the last movement the instrument develops a regulated improvisation on the basis of material recorded on tape, to wit elements from Basque folklore. There is a search for an accumulation of materials, resulting in a real 'akelarre' speaking of the composers attitude towards the culture of the Basque people and its current problems.

Concord Sonata

Ives uses material from different earlier, partly fragmentary compositions, rewrites orchestra-scores into piano-versions, abridges, adds and arranges. The composer was inspired to write this work by a group of transcendentalists in the little town Concord, Massachusetts, made up by pedagogues, writers, clergymen, philosophers and poets. Ives dedicated the work to four of them: Emerson, Hawthorne, The Alcotts and Thoreau.

Two themes are crossing the entire composition. One of them, the main theme from Beethoven's fifth symphony is present from the first note till the last. Tonality in the usual sense only seldom occurs. Time is determined in a vague way and the dynamics are expansive like almost anything in this composition.

Fernando Grillo

Fernando Grillo

Fernando Grillo is geboren in 1945 in het Italiaanse Foggia. Aan het conservatorium van Perugia behaalde hij in 1970 zijn diploma voor contrabas. In 1974 nam hij deel aan de 'Internationalen Ferienkurse' in Darmstadt. Talrijke componisten hebben speciaal voor hem muziek geschreven. Hij heeft concerten gegeven op vele festivals en concoursen voor eigentijdse muziek.

Grillo creëerde een nieuwe techniek voor zijn instrument: een synthese van geluid en gebaar, waarbij de toehoorder op verschillende niveaus van communicatie deelneemt in de muzikale taal.

Als uitvoerend musicus en als componist behaalde Grillo verschillende prijzen. Tijdens het festival te Royan in 1970 heeft hij niet minder dan twintig nieuwe werken in première gebracht van beroemde componisten als Xenakis en van componisten van de jongere generatie (Michel, Lombardi).

Fernando Grillo was born in Foggia, Italy in 1945. In 1970 he graduated at the Perugia Conservatory for double-bass. In 1974 he participated in the 'Internationalen Ferienkurse' in Darmstadt. Several composers wrote music especially for Grillo. He performed at many festivals and competitions on contemporary music.

Grillo created a new technic for his instrument: a synthesis of sound and gesture, and having the audience participate in the musical language at different levels of communication.

Both as a performer and as a composer Grillo gained several prizes. During the Royan festival of 1970 he premiered no less than twenty new works, composed by such celebrities like Xenakis and by composers of the younger generation (Michel, Lombardi).

Harry Sparnaay

Harry Sparnaay, geboren in 1944, studeerde klarinet en basklarinet aan het Amsterdamse conservatorium. Hij specialiseerde zich op de basklarinet en sinds 1970 bespeelt hij alleen nog dit instrument.

In 1971 vormde hij met pianist Polo de Haas het duo 'Fusion Moderne'. Veel componisten, zoals Berio, Otte en Straesser, schreven muziek voor het duo. Met Polo de Haas werd Harry Sparnaay uitgenodigd om in Londen een concert te geven als vertegenwoordiger van de nederlandse avant-garde, ter gelegenheid van Englands toetreding tot de EEG.

In oktober 1975 speelde Sparnaay de première van het concert voor basklarinet van Theo Loevendie, met het Concertgebouworkest o.l.v. Diego Masson.

Born in 1944, Harry Sparnaay studied clarinet and bass-clarinet at the Amsterdam conservatory. He became a specialist on the bass-clarinet and since 1970 he only plays this instrument. In 1971 he formed the duo 'Fusion Moderne' with pianist Polo de Haas.

Many composers, Berio, Otte and Straesser among others, wrote compositions for the duo. Representing the dutch avant-garde it was invited to give a concert in London on the occasion of the British entry into the Common Market.

October 1975 Sparnaay played the premiere of Theo Loevendie's concert for bass-clarinet with the Concertgebouworchestra under Diego Masson.

Herbert Henck

Herbert Henck werd in 1948 geboren in Treysa (Duitsland). Van 1970 tot 1975 studeerde hij bij Aloys Kontarsky en Wilhelm Hecker aan de 'Musik-hochschule' in Keulen. In 1972 werkte hij mee aan de opname van 'Goldstaub' van Stockhausen. In 1974 was hij assistent van Aloys Kontarsky bij de 'Internationalen Ferienkurse für Neue Musik' in Darmstadt.

Herbert Henck was born in Treysa (Germany) in 1948. From 1970 till 1975 he studied with Aloys Kontarsky and Wilhelm Hecker at the 'Musikhochschule' in Cologne. In 1972 he participated in the recording of Stockhausen's 'Goldstaub'. Since 1974 he was assistant to Aloys Kontarsky at the Darmstadt 'Internationalen Ferienkurse für Neue Musik'.

Harry Sparnaay

Herbert Henck

